WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 23 kwietnia 2009 r. *

W sprawie C-533/07

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 68 WE i art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (Austria) postanowieniem z dnia 13 listopada 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 listopada 2007 r., w postępowaniu:

Falco Privatstiftung,

Thomas Rabitsch

przeciwko

Giseli Weller-Lindhorst,

* Język postępowania: niemiecki.

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Lenaerts (sprawozdawca), prezes izby, T. von Danwitz, E. Juhász, G. Arestis i J. Malenovský, sędziowie,

rzecznik generalny: V. Trstenjak,
sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 listopada 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Falco Privatstiftung oraz T. Rabitscha przez M. Waltera, Rechtsanwalt,

— w imieniu G. Weller-Lindhorst przez T. Wallentina, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu niemieckiego przez J. Kemper oraz M. Lummę, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Gibbs, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A.M. Rouchaud-Joët oraz S. Grünheid, działające w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 27 stycznia 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 pkt 1 lit. a) i art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy fundacją Falco Privatstiftung z siedzibą w Wiedniu (Austria) i T. Rabitschem, zamieszkałym w Wiedniu (Austria), a G. Weller-Lindhorst, zamieszkałą w Monachium (Niemcy), dotyczącego po pierwsze, wykonania umowy, na podstawie której skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym przyznali pozwanej w tym postępowaniu prawo do rozpowszechniania w Austrii, Niemczech i Szwajcarii nagrań wideo z danego koncertu i po drugie, rozpowszechniania bez żadnej podstawy umownej nagrań dźwiękowych z tego koncertu.

Ramy prawne

Konwencja brukselska

3 Zgodnie z art. 5 pkt 1 konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), zmienionej konwencją z dnia 26 maja 1989 w sprawie przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej (Dz.U. L 285, s. 1) (zwanej dalej „konwencją brukselską"):

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium jednego z umawiających się państw, może być pozwana w innym umawiającym się państwie:

1) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy — przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane […]".

Rozporządzenie nr 44/2001

4 Motyw 2 rozporządzenia nr 44/2001 stanowi:

„Różnice pomiędzy przepisami poszczególnych państw o jurysdykcji i uznawaniu orzeczeń utrudniają należyte funkcjonowanie rynku wewnętrznego. Dlatego nieodzownym jest wydanie przepisów celem ujednolicenia przepisów o jurysdykcji

w sprawach cywilnych i handlowych oraz uproszczenia formalności ze względu na szybkie i nieskomplikowane uznawanie i wykonywanie orzeczeń z państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem".

5 Zgodnie z motywem 11 rozporządzenia nr 44/2001:

„Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania […]".

6 Motyw 12 rozporządzenia 44/2001 stanowi:

„Jurysdykcja oparta na łączniku miejsca zamieszkania powinna zostać uzupełniona jurysdykcją opartą na innych łącznikach, które powinny zostać dopuszczone ze względu na ścisły związek pomiędzy sądem a sporem prawnym lub w interesie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości".

7 Motyw 19 rozporządzenia stanowi:

„W celu zapewnienia kontynuacji pomiędzy konwencją brukselską a niniejszym rozporządzeniem powinny być przewidziane przepisy przejściowe. Dotyczy to również wykładni postanowień konwencji brukselskiej przez Trybunał […]".

8 Zasady ustalania jurysdykcji ustanowione w rozporządzeniu 44/2001 zawarte są w rozdziale II, na który składają się art. 2–31.

9 Artykuł 2 ust. 1 rozporządzenia 44/2001, należący do sekcji 1 tegoż rozdziału II, zatytułowanej „Przepisy ogólne", stanowi:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego".

10 Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, który zawarty jest w tej samej sekcji, stanowi:

„Osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami sekcji 2–7 niniejszego rozdziału".

11 Zgodnie z art. 5 rozporządzenia nr 44/2001, zawartym w sekcji 2 rozdziału II tego rozporządzenia zatytułowanej „Jurysdykcja szczególna":

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1) a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy — przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane;

b) w rozumieniu niniejszego przepisu — i o ile co innego nie zostało uzgodnione — miejscem wykonania zobowiązania jest:

— w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych — miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone;

— w przypadku świadczenia usług — miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;

c) jeśli lit. b) nie ma zastosowania, wówczas stosuje się lit. a);

[…]

3) jeżeli przedmiotem postępowania jest czyn niedozwolony lub czyn podobny do czynu niedozwolonego albo roszczenia wynikające z takiego czynu — przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę;

[…]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym żądają uiszczenia opłaty licencyjnej w oparciu o nieokreślonej jeszcze wysokości kwotę odpowiadającą wartości sprzedaży nagrań wideo ze wspomnianego koncertu. Ponadto wnoszą oni o zobowiązanie pozwanej w postępowaniu przed sądem krajowym do udostępnienia informacji dotyczących liczby sprzedanych nagrań wideo i audio oraz do uiszczenia wynikającej z tego tytułu dodatkowej opłaty licencyjnej. W uzasadnieniu tych roszczeń skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym wskazują w odniesieniu do sprzedaży nagrań wideo na zobowiązania wynikające z umowy z drugą jej stroną, a w odniesieniu do sprzedaży nagrań audio na naruszenie ich praw autorskich z uwagi na brak podstawy umownej w tym względzie.

13 W pierwszej instancji Handelsgericht Wien, do którego sprawę wnieśli skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym, uznał się za właściwy do rozstrzygnięcia w przedmiocie tych roszczeń na podstawie art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001. Sąd ten stwierdził, z czym się nie zgodziła pozwana w postępowaniu przed sadem krajowym, że ze względu na ścisły związek między podnoszonymi roszczeniami jego właściwość obejmuje również opłaty licencyjne za nagrania wideo należne z tytułu zawartej umowy.

14 W postępowaniu odwoławczym Oberlandesgericht Wien stwierdził, że art. 5 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 nie znajduje zastosowania do roszczeń z umów, natomiast art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie tego rozporządzenia nie ma także zastosowania, ponieważ rozpatrywana umowa nie stanowi umowy o świadczeniu usług w rozumieniu tego przepisu.

15 Rozpatrując rewizję dotyczącą jedynie roszczeń z tytułu rozpowszechniania nagrań wideo, Oberster Gerichtshof zwrócił uwagę, że pojęcie „świadczenia usług" nie zostało zdefiniowane w rozporządzeniu nr 44/2001. Powołując się na orzecznictwo Trybunału z dziedziny swobodnego przepływu usług i na kilka dyrektyw w sprawie podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „VAT") preferujących szerokie rozumienie pojęcia usług, rozpatrujący odwołanie sąd krajowy dąży do ustalenia, czy umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie

umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, stanowi umowę dotyczącą „świadczenia usług" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001. Na taki wypadek sąd krajowy rozważa kwestię, gdzie znajduje się miejsce świadczenia takiej usługi i czy właściwy w tej sprawie sąd może orzekać również w przedmiocie opłat licencyjnych za korzystanie z przedmiotowych praw autorskich w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim.

16 Sąd krajowy uważa, że w przypadku gdyby jurysdykcja nie wynikała z art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001, należałoby na podstawie art. 5 pkt 1 lit. c) tego rozporządzenia zastosować zasadę, o której mowa w wspomnianym art. 5 pkt 1 lit. a). Zdaniem bowiem sądu krajowego w ramach art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 miejsce wykonania spornego zobowiązania byłoby rozstrzygające zgodnie z wyrokiem z dnia 6 października 1976 r. w sprawie 14/76 De Bloos, Rec. s. 1497, a stosując się do wyroku z dnia 6 października 1976 r. w sprawie 12/76 Industrie Tessili Italiana Como, Rec. s. 1473, należałoby je ustalić na podstawie prawa właściwego dla umowy będącej przedmiotem sporu przed sadem krajowym.

17 Mając na uwadze powyższe rozważania, Oberster Gerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa (umowa licencyjna), stanowi umowę o »świadczeniu usług« w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) rozporządzenia [nr 44/2001]?

2. W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

   a) Czy miejscem świadczenia usługi jest każde miejsce w państwie członkowskim, w którym zgodnie z umową ma następować korzystanie z prawa i tam też faktycznie się z niego korzysta?

   b) Czy też świadczenie usługi następuje w miejscu zamieszkania licencjodawcy bądź w miejscu sprawowania przez niego zarządu?

   c) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie lit. a) lub na pytanie drugie lit. b) — czy sąd, który jest właściwy, może orzekać również w przedmiocie opłat licencyjnych za korzystania z tego prawa w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim?

3. W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze lub na pytanie drugie lit. a) i b) — czy przy ustalaniu jurysdykcji w sprawach dotyczących uiszczenia opłaty licencyjnej na podstawie art. 5 pkt 1 lit. a) i c) rozporządzenia [nr 44/2001] należy nadal odwoływać się do zasad wynikających z orzecznictwa Trybunału w przedmiocie art. 5 pkt 1 [konwencji brukselskiej]?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

18 Zadając pytanie pierwsze, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa stanowi umowę o „świadczeniu usług" w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001.

19 Na wstępie należy stwierdzić, że sama treść art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 nie pozwala na udzielenie odpowiedzi na powyższe pytanie, ponieważ przepis ten nie definiuje pojęcia umowy o świadczeniu usług.

20 W konsekwencji wykładni art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 należy dokonywać w świetle genezy, celów i systematyki tego rozporządzenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie C-103/05 Reisch Montage, Zb.Orz. s. I-6827, pkt 29; z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie C-283/05 ASML, Zb.Orz. s. I-12041, pkt 16, 22; a także z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-386/05 Color Drack, Zb.Orz. s. I-3699, pkt 18).

21 W tym względzie z motywów 2 i 11 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że ma ono na celu ujednolicenie przepisów dotyczących sporów kompetencyjnych w sprawach cywilnych i handlowych za pomocą zasad ustalania jurysdykcji, które są w wysokim stopniu przewidywalne.

22 Celem rozporządzenia nr 44/2001 jest zatem osiągnięcie pewności prawa, która polega na wzmocnieniu ochrony prawnej osób zamieszkałych na terenie Wspólnoty Europejskiej, poprzez jednoczesne umożliwienie powodowi łatwego zidentyfikowania sądu, do którego może on wnieść powództwo, a pozwanemu racjonalnego przewidzenia sądu, przed jaki może on być pozwany (zob. ww. wyroki: w sprawie Reisch Montage, pkt 24, 25; w sprawie Color Drack, pkt 20).

23 Punktem wyjścia dla zasad ustalania jurysdykcji, zawartych w rozporządzeniu nr 44/2001, jest zasada jurysdykcji miejsca zamieszkania pozwanego, która jest określona w art. 2 tego rozporządzenia i uzupełniona przez zasady jurysdykcji szczególnej (zob. ww. wyroki: w sprawie Reisch Montage, pkt 22; w sprawie Color Drack, pkt 21).

24 Zasada jurysdykcji miejsca zamieszkania pozwanego jest uzupełniona w art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 zasadą jurysdykcji szczególnej w sprawach, których przedmiotem jest umowa lub roszczenie wynikające z umowy. Ta ostatnia zasada, która odpowiada celowi bliskości, jest uzasadniona istnieniem ścisłego związku pomiędzy umową a sądem, przed którym zawisło postępowanie w sprawie.

25 Na podstawie tej zasady jurysdykcji szczególnej pozwany może być pozwany przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie, które stanowi podstawę powództwa, zostało wykonane albo miało być wykonane, ponieważ domniemywa się, że sąd pozostaje w ścisłym związku z tą umową.

26 W celu wzmocnienia nadrzędnego celu pewności prawa, wiodącego wobec zasad ustalania jurysdykcji, rozporządzenie nr 44/2001 definiuje w sposób autonomiczny kryterium powiązania w odniesieniu do umów o świadczenie usług.

27 W istocie na podstawie art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 miejscem wykonania zobowiązania, które stanowi podstawę powództwa, jest miejsce w państwie członkowskim, w którym zgodnie z umową usługi były świadczone albo miały być świadczone.

28 To w świetle tych rozważań należy ustalić, czy umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, stanowi umowę o świadczeniu usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001.

29 W tym względzie, tak jak podnoszą w swoich uwagach przedłożonych Trybunałowi rządy niemiecki, włoski i Zjednoczonego Królestwa, pojecie usług oznacza co najmniej, że strona, która je świadczy, wykonuje odpłatnie określoną czynność.

30 Umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, nie implikuje takiej czynności.

31 Za pomocą takiej bowiem umowy, właściciel przyznanego uprawnienia zobowiązuje się względem drugiej strony jedynie do tego, że nie będzie sprzeciwiać się korzystaniu przez nią z tego prawa. Tak jak zauważył rzecznik generalny w pkt 58 swojej opinii, właściciel prawa własności intelektualnej nie świadczy żadnej usługi, przyznając uprawnienie do korzystania z tego prawa, i zobowiązuje się jedynie do tego, że pozwoli drugiej stronie na swobodne korzystanie z tego prawa.

32 W tym względzie jest bez znaczenia, czy druga strona umowy jest zobowiązana czy też nie do korzystania z przyznanego prawa własności intelektualnej.

33 Analizy tej nie można podważyć za pomocą argumentów wynikających z wykładni pojęcia „usługi" w rozumieniu art. 50 WE lub instrumentów wtórnego prawa wspólnotowego innych niż rozporządzenie nr 44/2001 ani też w oparciu o cele i systematykę art. 5 pkt 1 tego rozporządzenia.

34 Po pierwsze, żaden element wynikający z celu lub systematyki rozporządzenia nr 44/2001 nie wymaga, żeby wykładni pojęcia „świadczenie usług" zawartego w art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie dokonywać w świetle rozwiązań przyjętych przez Trybunał w dziedzinie swobodnego przepływu usług w rozumieniu art. 50 WE.

35 Wprawdzie dziedzinę tę charakteryzuje w niektórych przypadkach szeroka wykładnia pojęcia świadczenia usług, ale uzasadnieniem dla takiego podejścia jest dążenie do zapewnienia, aby największa część działalności gospodarczej, która nie wchodzi w zakres swobodnego przepływu towarów, kapitału lub osób nie została wykluczona z zakresu stosowania traktatu WE.

36 W systemie rozporządzenia nr 44/2001 fakt, że umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, nie stanowi umowy o świadczenie usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie tego rozporządzenia, nie stoi na przeszkodzie temu, aby umowa ta podlegała temu rozporządzeniu, a w szczególności innym zawartym w nim zasadom ustalania jurysdykcji.

37 Przeciwnie — cel i systematyka zasad ustalania jurysdykcji zawartych w rozporządzeniu nr 44/2001 wymagają, żeby dokonywać zawężającej wykładni szczególnych zasad jurysdykcji stanowiących wyjątek od ogólnej zasady jurysdykcji sądów miejsca

zamieszkania pozwanego, w tym tej, o której mowa w art. 5 pkt 1 tego rozporządzenia w odniesieniu do spraw dotyczących umowy lub roszczenia wynikającego z umowy.

38 Po drugie, z podobnych względów wykładni pojęcia „świadczenie usług" zawartego w art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 nie należy dokonywać w świetle definicji pojęcia „usługi" wynikającego wspólnotowych dyrektyw wspólnotowych w przedmiocie VAT.

39 Tak jak podniósł rzecznik generalny w pkt 71 i 72 swojej opinii, definicja tego ostatniego pojęcia przyjęta w dyrektywach w przedmiocie VAT stanowi definicję negatywną, która z samej swej natury musi być szeroka, ponieważ pojecie „świadczenia usług" zostało w niej zdefiniowane jako każda transakcja, która nie stanowi dostawy towarów. A zatem wspomniane dyrektywy za transakcje podlegające opodatkowaniu na terytorium Wspólnoty uznają tylko dwa rodzaje działalności gospodarczej, tj. dostawę towarów i świadczenie usług.

40 W kontekście art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001, skoro nie chodzi tutaj o umowę sprzedaży rzeczy ruchomych, jurysdykcja nie jest ustalana jedynie na podstawie zasad znajdujących zastosowanie do umów o świadczenie usług. Zgodnie bowiem z art. 5 pkt 1 lit. c) tego rozporządzenia jego art. 5 pkt 1 lit. a) znajduje zastosowanie do umów niebędących umowami sprzedaży rzeczy ruchomych ani umowami o świadczenie usług.

41 Wreszcie po trzecie, nie można również podważyć analizy, zgodnie z którą umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, nie stanowi umowy o świadczenie usług w rozumieniu art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia

nr 44/2001 ze względu na to, że Komisja Wspólnot Europejskich stwierdziła konieczność znacznego ograniczenia zakresu stosowania art. 5 pkt 1 lit. b) w porównaniu do art. 5 pkt 1 lit. a).

42 Należy bowiem przypomnieć, że z systemu ustalonego w art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że prawodawca wspólnotowy przyjął odrębne zasady ustalania jurysdykcji z jednej strony w odniesieniu do umów sprzedaży rzeczy ruchomych i umów o świadczenie usług i z drugiej strony w odniesieniu do innego typu umów które nie stanowią przedmiotu przepisów szczególnych w tym rozporządzeniu.

43 Zwiększenie zakresu stosowania art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 oznaczałoby zatem obejście zamiaru prawodawcy wspólnotowego w tym względzie i miałoby wpływ na skuteczność art. 5 pkt 1 lit. c) i a).

44 Mając na względzie wszystkie powyższe rozważania, na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że wykładni art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia nr 44/2001 należy dokonywać w ten sposób, że umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, nie stanowi umowy o świadczenie usług.

W przedmiocie pytania drugiego

45 Ze względu na odpowiedź na pytanie pierwsze nie ma potrzeby odpowiadania na pytanie drugie.

W przedmiocie pytania trzeciego

46 Zadając pytanie trzecie, sąd krajowy zapytuje, czy w celu ustalenia na podstawie art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 sądu właściwego do rozpatrzenia roszczenia o uiszczenie opłaty licencyjnej należnej na mocy umowy, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, należy nadal odwoływać się do zasad wynikających z orzecznictwa Trybunału w przedmiocie art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej.

47 Sąd krajowy zmierza do ustalenia w szczególności, czy wykładni art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 należy dokonywać w ten sposób, że po pierwsze, pojęcie „zobowiązania" zawarte w tym artykule odsyła do zobowiązania wynikającego z umowy, którego niewykonanie przywołuje się jako uzasadnienie do wniesienia powództwa do sądu, i po drugie, czy miejsce, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane, należy ustalić na podstawie przepisów regulujących to zobowiązanie, zgodnie z normami kolizyjnymi sądu rozpatrującego sprawę, co Trybunał miał już okazję stwierdzić w odniesieniu do art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej (zob. odpowiednio co się tyczy pojęcia „zobowiązania", o którym mowa w art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej, ww. wyroki w sprawie De Bloos, pkt 13; wyroki: z dnia 15 stycznia 1987 r. w sprawie 266/85 Shenavai, Rec. s. 239, pkt 9; z dnia 29 czerwca 1994 r. w sprawie C-288/92 Custom Made Commercial, Rec. s. I-2913, pkt 23; z dnia 5 października 1999 r. w sprawie C-420/97 Leathertex, Rec. s. I-6747, pkt 31; z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie C-256/00 Besix, Rec. s. I-1699, pkt 44; a także w odniesieniu do pojęcia miejsca wykonania tego zobowiązania w rozumieniu art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej ww. wyroki: w sprawie Industrie Tessili Italiana Como, pkt 13; w sprawie Custom Made Commercial, pkt 26; wyrok z dnia 28 września 1999 r. w sprawie C-440/97 GIE Groupe Concorde i in., Rec. s. I-6307, pkt 32; ww. wyroki: w sprawie Leathertex, pkt 33; a także w sprawie Besix, pkt 33, 36).

48 W tym względzie należy stwierdzić, że pojęcia z art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 są dokładnie takie same jak pojęcia użyte w art. 5 pkt 1 zdanie pierwsze konwencji brukselskiej.

49 Rozporządzenie nr 44/2001 jest w dużej mierze wzorowane na konwencji brukselskiej, z którą prawodawca wspólnotowy zamierzał zachować pełną spójność, co też wynika z motywu 19 tego rozporządzenia.

50 Rozporządzenie nr 44/2001 ma oczywiście na celu uaktualnienie konwencji brukselskiej, ale także zachowanie jej struktury, podstawowych zasad oraz zapewnienie z nią spójności.

51 Wobec braku jakiegokolwiek powodu uzasadniającego odmienną wykładnię, wymóg spójności oznacza, że art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 należy nadać identyczny zakres z tym, jaki posiada odpowiadający mu przepis z konwencji brukselskiej w taki sposób, żeby zapewnić jednolitą wykładnię konwencji brukselskiej i rozporządzenia nr 44/2001 (zob. podobnie wyrok z dnia 1 października 2001 r. w sprawie C-167/00 Henkel, Rec. s. I-8111, pkt 49).

52 Jak podniósł w swoich uwagach rząd włoski, przepisy konwencji brukselskiej, które zostały w niezmienionej treści powtórzone w rozporządzeniu nr 44/2001, należy w dalszym ciągu interpretować w ten sam sposób w ramach tego rozporządzenia, i to tym bardziej z uwagi na fakt, że wspominane rozporządzenie zastąpiło konwencję brukselską w odniesieniu do stosunków między państwami członkowskim (zob. podobnie: ww. wyrok w sprawie Henkel, pkt 49; wyrok z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie C-111/01 Gantner Electronic, Rec. s. I-4207, pkt 28).

53 Jak podniósł w swoich uwagach rząd Zjednoczonego Królestwa, ta ciągłość wykładni odpowiada także wymogom pewności prawa, zalecającym, aby nie kwestionować tradycyjnego orzecznictwa Trybunału, którego prawodawca wspólnotowy nie zamierzał zmieniać.

54 W tym względzie, jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 94 i 95 swojej opinii, zarówno z prac przygotowawczych nad rozporządzeniem nr 44/2001, jak i ze struktury jego art. 5 pkt 1 wynika, że jedynie w odniesieniu do umów sprzedaży rzeczy ruchomych i umów o świadczenie usług prawodawca wspólnotowy zamierzał po pierwsze, nie opierać się dłużej na zobowiązaniu spornym, lecz na zobowiązaniu charakterystycznym dla tych umów i po drugie, ustalić w sposób autonomiczny miejsce wykonania jako kryterium powiązania właściwej jurysdykcji w sprawach dotyczących umów lub roszczeń wynikających z umów.

55 W konsekwencji należy stwierdzić, że prawodawca wspólnotowy miał zamiar w ramach rozporządzenia nr 44/2001 utrzymać w odniesieniu do wszystkich innych rodzajów umów niż umowy sprzedaży rzeczy ruchomych i umowy o świadczenie usług zasady wynikające z orzecznictwa Trybunału dotyczącego konwencji brukselskiej, zwłaszcza w zakresie dotyczącym obowiązku uwzględnienia i ustalenia miejsca wykonania danej umowy.

56 W związku z powyższym art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia należy przyznać identyczny zakres z tym, jaki posiada art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej.

57 Mając na uwadze całość powyższych rozważań, na pytanie trzecie należy odpowiedzieć w taki sposób, że w celu ustalenia na podstawie art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 sądu właściwego do rozpatrzenia roszczenia o uiszczenie opłaty licencyjnej należnej na mocy umowy, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, należy nadal odwoływać się do zasad wynikających z orzecznictwa Trybunału w przedmiocie art. 5 pkt 1 konwencji brukselskiej.

W przedmiocie kosztów

58 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

1) **Wykładni art. 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy dokonywać w ten sposób, że umowa, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, nie stanowi umowy o świadczeniu usług w rozumieniu tego przepisu.**

2) **W celu ustalenia na podstawie art. 5 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 44/2001 sądu właściwego do rozpatrzenia roszczenia o uiszczenie opłaty licencyjnej należnej na mocy umowy, w ramach której właściciel prawa własności intelektualnej przyznaje odpłatnie drugiej stronie umowy uprawnienie do korzystania z tego prawa, należy nadal odwoływać się do zasad wynikających z orzecznictwa Trybunału w przedmiocie art. 5 pkt 1 konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, zmienionej konwencją z dnia 26 maja 1989 w sprawie przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej.**

Podpisy